

REDACȚIA

Arad, Str. Aulich (Adam)

ABO MENTUL

Pertru Austro-Ungaria
de un an fl. 10; pe 1/2
an fl. 6; pe 1/4 de an
fl. 2.50 pe 1 lună fl.

N-rii de Duminecă pe
un fl. 2.—

Pentru România și străinătate
pe an 40 franci.

Manuscrisurile nu se înapoiată.

TRIBUNA POPORULUI

ADMINISTRAȚIA

Arad, Str. Aulich (Adam)

INSERTIUNILE

de garanta: prima-dar
a a doua oară 6 cr.
7 bară 4 cr. și timbru
a c. de fiecare pagină
de câștig.

amentele căr și
Achtile sunt a se plăti
înainte în Arad.

REDACTIA

Scrieți

Nr. 46

Burii victorioși.

Privești ce se desfășoară înaintea lumii în războiul anglo-transvaalic este, fără ori ce exagerare una din cele mai interesante în istoria universală. Și aceasta de sigur va înregistra-o printre acele fapte și evenimente, cari sunt menite, conform proverbului latin „*historia magistra vitae*“, a slugi par excellence drept învățătura atât celor mari, îmbuibăți, neînfrânați în lăcomia și nesațul lor după domnia și averea altuia, cât și celor mici, când aceștia într'adevăr sunt hotărâți și gata a jertfi: „*totul pentru națiune*“, când prin fapte dovedesc, că: „*Mor mai bine în luptă cu glorie deplină*“...

Cel ce a avut privilegiu a ceti și a urmări cu atenție scrisese și expunerile pressei ovreiești din toată lumea, măcar și numai în reprezentantele ei cele mai autorizate din Austro-Ungaria, despre pășirea eroică a Burilor, mai ales la începutul războiului, când nimeni nu bănuia cum se vor desvolta evenimentele, ba chiar încă și după primele întreprinderi norocoase ale „*țeranilor*“ (Bauer-Bur) din Transvaal, — acela a putut distinge foarte bine, pe care parte este simpatia acestei „*mari puteri*“ internaționale.

Ori care organ din Viena și Budapesta al acestei prese îl lua în mână, puteai vedea, fie în *interviewuri* avute cu cutare ori cutare „*bărbat de stat*“ din cei mai competenți în ale afacerilor din Africa-de-sud, fie în expunerii proprii ale ziarului respectiv, nu laude și încurajare la adresa Burilor, ci condamnarea, mai pe față ori mai îmbrobodită în masca „*necesităților politice*“, a eroismului, iubirii de neam și de independența vieții proprii a „*elementului inferior*“ din Transval.

„*Pesti Napló*“ nici în nrul său de la 28 Octomvrie nu și putu stăpâni necazul său de dansator autohton în giurul „*Vițelului de aur*“, făcând următoarea asemănare: „*tabloul acestei piese de teatru este azi întocmai, ca și când un tigru se lungeste dinaintea vânătorului și nemișcat, dar cu ochi fulgerători de scilpicioși pândeste momentul, când să sară asupra lui. Vânătorul, adevărat Englezul, stă și el nemișcat, ținând pușca în mână*“...

Reprezentantul „*patriotic maghiar*“ (ungar?) al „*Alianței israelite*“ compară deci cu o bestie, cu tigrul, pe cel mai pacinic și simplu țeran plugar, care, știind că pământul său ascunde cele mai îmbelșugate băi de aur și diamante, totuși nu s'a atins de ele, tocmai de frică să nu se desvoalte în el repede „*auri sacra fames*“ și să se ferească, să se oțelească mai înainte de urmările ei și apoi numai să le exploateze. Ear pe hrăpitorul nesățios și fără suflet al acestor averi nestimate ale altuia, dar neatinse de acesta, îl numește „*vânătorul*“ după astfel de tigru.

Etă cum și-a dat pe față reprezentantul ziaristic al neamului celui

mai corupt și cel mai corupător una din acele calități proprii numai lui, prin cari nu încetează a fi nesuferit și urgisit de către celelalte națiuni. Etă chipul ascuns cum Ovreimea și exprimă simpatia cu cel ce se aruncă în lupta pentru scumpătățile ideale, jertfînd tot și toate cele materiale pentru ele.

Aici stă tocmai deosebirea între concepțiunea lumii cea ovrească și cea neovreiască. De aceea Ovreii trăiește mai bine, decât creștinul. El și atunci când ține în mână dreapta cartea de rugăciune, bolborosind din ea tainele talmudiste, cea stângă o întinde pentru a lua bani proveniți din vr'un gheșeft făcut cu înșelăciune.

Mania cea neimpăcată a „*vânătorilor*“ uriești englezi de aur și a neamului clasic al adoratorilor și răsbunătorilor „*Vițelului de aur*“ se războiește cu desprețuitorii mititei ai metalului robitor, cari, lăsându-și pe cei doi dintâi împreună a exploata minele, le deneagă drepturile și libertățile sale politice, ferindu-se în acest mod, ca poporul Burilor să nu se molipsească de nesațul și lăcomia lor, de „*auri sacra fames*“, precum și de urmările ei nefaste.

Burii își apără nu numai independența țării și națiunii, ci, denegând străinilor — „*Vittănderilor*“, — Englezii și Ovreii, influința în treburile lor casnice, cu toate că le lasă aurul și diamantele, pun scut și basă totdeodată și curățeniei caracterului lor, neamului lor.

Lumea cea cu morala neovreiască petrece lupta Burilor cu cea mai mare simpatie și cele mai ferbinte urări pentru isbânda și victoria cât de strălucită. Și dacă nu le poate ajuta materialmente nimic prin această simpatie și aceste urări, nu este om cu judecată, care să nu admită, că și imponderabile de acestea au însemnătatea lor, rostul și efectul lor.

Lumea neovreiască, cei mari și cei mici, pricepători și nepricepători în ale diplomației și ale intereselor ei ascunse, în toate țările și la toate națiunile, cu bucurie și însuflețire întâmpină ori ce știre, care vestește isbânzile Burilor; tot precum ea se întristează în măsura egală, când ar ajunge a ceti despre neisbânzile lor. Tot așa fiecare dorește o cât de cruntă înfrângere a Englezilor; fiecare s'ar bucura, dacă domnia acestora peste popoarele, așa de viteze și așa de morale, cum sunt Burii din Transvaal și Burgherii din statul Orange, ar fi stinsă.

Căderea *Ladysmith* ului deșteaptă speranțe, că nici trupele aduse din Anglita cu corăbii, deși numărul lor se dă până la 25.000 nu vor face isprăvuri mari. Dar, admitînd, că Anglita ar îngrămădi pe câmpul de bătăie o armată, de două și de trei ori atât de mare, admitînd, că ea ar și repune în definitiv, pe Burii, totuși aceștia vor trece în ochii lumii ca învingători.

Burii audat lumii o învățătură prețioasă, ear în special popoarelor

mici, un exemplu neperitor, ce poate un neam nestricat, simplu, dar aievea însuflețit pentru scumpătățile idealnice și aievea jertfitor.

Emigrările. Lut „*P. Lloyd*“ dela 17 c. i-se scriu următoarele din *Levocea* (Lócse), capitala comitatului Spiș (Szepes):

„*Nu i vorbă, de ani de zile părăsesc singuraticii comitatul nostru, pentru a căuta în America o nouă patrie, dar nici odată încă frigurile emigrării, nu au apucat pe așa de mulți ca în anul acesta. Mai în fiecare zi poți vedea pe la diferite stațiuni ale căilor ferate câte 10—12 persoane, care se despart d'acici cu nădejde în sin, a găsi traiu mai bun în lumea cea nouă. Mai ales în valea Popradului inferior emigrarea ia astfel de dimensiuni în unele comune, încât: au rămas 20—30 case goale; ear în primăvara viitoare agrii emigratorilor vor sta nelucrați, nesemnăți*“.

Și ministru'ul de agricultură nu-i e frică de Dzeu a impune acestul popor „*Nepia-puri*“; nu se rușinează a face din oficiu șantagi ziaristic ovreiesc pe spatele miseriei cumplite.

Ce ar merita ministru'ul Daranyi? Pe-deapsa cea mai blândă ar fi: a-l reduce pe el într'o asemenea stare, încât să fie nevoit a se hrăni sufletește din ziare ză-lucatești, ear hrana trupească să-i fie tăvășă, încât să fie silit a emigra el din Ungaria.

SITUAȚIA.

Intervenția Coroanei.

Vineria trecută, când cele două deputațiuni de cuotă aveau așa zisă „*ultima întâlnire*“ în Budapesta, monarchul chemase la sine în audiență pe doi membri din cei mai influenți nu numai ai deputațiunii austriace ca atare, ci ai majorității de dincolo, anume: deputatul *Iavorski*, Polon, președintele comitetului executiv al dreptei și *D-rul Kathrein*, președintele partidului popular catolic.

Se înțelege de sine, că scopul acestei chemări la audiență nu era altul decât a-i îndupleca să-și pună toate silințele atât pe lângă colegii lor din deputațiunea eîn special, cât și în sinul majorității peste tot, pentru ca să se întempele o înțelegere între cele două deputațiuni privitor la stabilirea cuotelor, astfel ca monarchul să fie scutit a aduce El o hotărîre în cauză.

Dar Vineria trecută era deja târziu a lucra în acest sens; deputațiunea austriacă se întorsese Sâmbătă dimineața la Viena, precum se știe, fără ispravă. Și aci începură din nou înduplecări: pe de o parte cei doi oameni politici mai sus pomeniți lucrau din rășputeri, în sensul dorinței exprimate de către Monarch; ear pe de alta însuși M. Sa a chemat la sine, rînd pe rînd, câte unul sau doi deputați fruntași din toate grupurile politice mai însemnate ale parlamentului austriac. Scopul acestor audiențe este, precum se anunță, una-

nim ba în mod *semioficial* pleca toate partidele și țapi guvernului *Clary*. În să înțeleagă fiecare în situația de astăzi, atât și dincolo, Coroana este menține actualul ministru'ral.

Afară de aceasta, spune informația semioficioasă, monarchul a mai făcut apel la loialitatea singuraticelor partide, ca încă înainte de anul nou să fie trecute prin parlament următoarele afaceri: *budgetul* (cel puțin provisoriu), legea despre *contingentul recruților*, aceea despre *darile de consum* (ce atât de strînse se țin de pact) și *ratificarea ordonanțelor împărătești*, prin care a fost promulgat pactul economic dualistic. În decursul audiențelor de până acum împăratul a declarat în mod categoric, că este în interesul statului, ca Reichsrathul să voteze toate aceste legi fără cea mai mică întârziere.

Această multiplă intervenție a Coroanei avu drept urmare, că deja Luni seara deputațiunea austriacă de cuotă s'a întrunit de nou în conferință, în care s'a hotărît a *reîncepe negocierile cu deputațiunea ungară*; astfel că „*Magyar Távirati Iroda*“ încă noaptea spre Marți, împărțise ziarelor din Budapesta următoarea știre: „*După cum se șvonește, deputațiunea austriacă a hotărît în ședința sa de azi, că, la dorința, în mod confidențial exprimată, a deputațiunii ungare (maghiare? R. „Tr. P.“) va intra din nou în negociațiuni*“.

Eri, Marți după amiază, același buirou telegrafic a dat publicității următoarea informație:

Deputațiunea regnicolară ungară (maghiară? R. „Tr. P.“) de cuotă a ținut azi, sub presidenția lui *Tisza Kálmán*, ședință la care a asistat și ministru-president *Székell*. Pe baza înștiințării primite de la „*presidentul în consiliul de ministri*“ austriac, ministru-president a comunicat, că deputațiunea austriacă de cuotă a ținut eri ședință, în care și-a exprimat dorința și hotărîrea a sta gata de a *continua cu deputațiunea ungară* (maghiară? R. „Tr. P.“) negociațiuni în Budapesta, cu scop și în speranță, ca diferențele ce mai există să fie aplanate.

Deputațiunea, luând în desbatere această comunicare, a hotărît, că este gata a da urmare propunerii deputațiunii austriace și roagă deputațiunea austriacă să vină cât de curînd la Budapesta pentru noile negociațiuni.

Această hotărîre, presidentul deputațiunii *Tisza Kálmán*, a comunicat o imediat, prin telegraf, presidentului deputațiunii austriace, contelui *Schönborn*. Membrii deputațiunii austriace vor sosi astăzi seară la Budapesta și nu este exclusă posibilitatea, că chiar azi se vor reîncepe negocierile.

Reamintim cu o cale, că din „*ultima întâlnire*“ de Vineri, deputațiunile s'au despărțit la rescrucă următoarelor cifre:

Austriacii coborîseră la 34.525% pentru Ungaria și 65.45% pentru sine;

Din „Biblioteca Teatrală“ au apărut până acum următoarele broșuri:

Nr. 1. „Soarele cu ploaie“, comedie într'un act de Iosif Vulcan: 20 cr. Nr. 2. „Idil la țară“, comedie într'un act, localisată de Maria Bănuș după Jun și Flex: 20 cr. Nr. 3. „Biletul de tramvai“, comedie într'un act de A. Vlaicu: 15 cr. Nr. 4. „Un om bucluc“, comedie într'un act localisată de Maria Bănuș, după M. Michel și Labiche: act localisată din 1. ger-comedie într'un act de A. Vlaicu: 20 cr. Nr. 6. mană de Virginicariului“, comedie într'un act, de Mdm. A. S. cr. Nr. 7. „Unde dai și unde creapșor fi“, localisată de Iuliu Popescu xandru C. urm' 25 cr.

„Drepturile, datorințele și responsabilitatea membrilor de direcțiune“, de Alfred Kormos, trad. de Constantin Pop, funcționar la „Albina“. Carte foarte importantă pentru membrii din direcțiunea tuturor institutelor de bani și a ori-căror societăți pe acții. Costă 1 fl. 50.

Gramatica Română pentru învățământul primar, partea I. de Ioan Petran, profesor siminarial (apărută în Arad, 1898 preț 15 cr.) e aprobată de Ven. Consistor din Arad. Venitul curat al acestei cărți didactice este destinat pentru înființarea unui fond, din care să se premieze învățătorii noștri, cari se vor distinge pe terenul învățământului și, îndeosebi, în propunerea limbii materne. Se poate comanda și dela adm. „Tribunei Poporului.“

O nouă carte folositoare. Sub titlu „Amicul Poporului“ îndreptător în cauze administrative și judecătorești pentru poporul român, de Titu Vuculescu, pretor, a apărut tocmai acum în tipografia „Tribunei Poporului“ în Arad o carte în adevăr folositoare pentru popor. Ea se extinde pe 148 pagini în format 8^o mare, cu un tipariu frumos și bine îngrijit, broșată elegant și scrisă într'un limbajiu la înțelesul poporului. Cuprinsul pe scurt al bogatului material al cărții este următorul:

I. Agricultură. — II. Ape (mori de apă, navigare, broduri, plute). — III. Boalele și păstrarea vitelor. — IV. Cauze comunale. — V. Drumuri și vamă. VI. Financiare. VII. Industrie. — VIII. Judecătorie. — IX. Matriculele de stat. — X. Militare. — XI. Mine (Ocnărit). — XII. Moștenire — XIII. Ordinea publică (Ajutor la nenorociri, Aducerea puștilor din altă țeară, Apa de sodă, Ajutorarea săracilor, Adunări publice, Afacerea cu zăloge, Boalele epidemice, Birturi, Curățirea coșurilor (hornuri), Curățirea ulitelor, Calea ferată, Cetățenia de stat, Escortarea, Edificări, Instruarea în joc, Invențiuni (descoperiri) Legea de presă, Lucruri găsite, Măsurarea bucatelor, Monumente istorice, Ospătării, Piața medicului, Piața (Têrguri), Poștă, Privilegii (Patente), Paza contra focului, Societăți (bănci case de păstrare), Site de aramă, Sdrențe, Sămânțe de bucate, Instanțieri, Școală secretă, Ținerea cânilor, Trecerea în altă țeară, Tipografie, Vânzarea bureților, Vânzarea de puști și prav de pușcă, Veninuri). — XIV. Orfanale. — XV. Păduri. — XVI. Pescuit XVII. Religione — XVIII. Școală — XIX. Sănătatea publică. — XX. Servitori. — XXI. Vânat.

Ori-ce daraveri, pe cari poporul le are aproape zilnic atât cu direg-

toriile administrative, cât și cu judecătorile din patrie, cărturarii din popor le află în cartea aceasta toate la un loc, bine lămurite și spuse în limbă poporală și înțeleasă de toți.

Prețul acestei cărți folositoare este numai 1 coroană (50 cruceri) și se poate comanda atât la autor în M.-Pécska, cât și la administrațiunea „Tribunei Poporului“.

Nouă carte de școală. A apărut tocmai zilele acestea „Geografia pentru școlile populare“, întocmită pe baza planului ministerial de învățământ, partea primă (pentru clasele III și IV), de Vasile Goldiș, profesor gimnasial, în editura Librăriei Ciurecu în Brașov. Prețul: 35 cr.

Acest nou manual de geografie al dlui profesor Goldiș, în forma cum se prezintă, este cât se poate de potrivit pentru cele două clase (III și IV) ale școlii populare. Împărțirea practică a capitolelor, urmate, fiecare îndeosebi, de „Observări metodice“, textul, expus într'un limbajiu ușor, și cu mai multe ilustrațiuni; intercalarea în text a hărților pentru fiecare din cele cinci ținuturi mari ale Ungariei, — sunt toate calități alese, prin care manualul dlui Goldiș se recomandă foarte mult tuturor învățătorilor dela școlile noastre populare.

A apărut în editura de arte grafice „Minerva“ din București „Călinarul Minervei“ pe anul 1900 cuprinde o mulțime de lucruri frumoase și instructive.

„Revista economică“, organ pentru societăți financiare și comerciale. Apare la 10 a fie-cărei luni în Sibiu sub direcția Dr-ului Cornel Diaconovici. Nrul 11 Anul I.), din 10 Noemvrie a. c. are următorul cuprins: Reforma societăților anonime. Indicele deponenților, de C. Papp. Tablele de mortalitate, de M. Navrea. (Continuare și fine). Legislațiune: Budgetul anului 1900. Jurisdicțiune: Decisiuni curiale: Urcarea capitalului social, Responsabilitatea direcțiunii, Pretensiuni basate pe cambii, Daunarea beneficiului detras, Obligațiunea garantului solidar, Probarea imitațiunii. Decisiuni ale judecătoriei administrative; Ștețegerea competenței urcate. Statistică: Recensământul din anul 1900. Afaceri de dare-Reforma dărilor, Darea de bursă, Reducerea timbrului de inserate. Agricultură: Situațiunea agricolă, Expozițiunile românești din Sibiu, Reuniune economică în Orăștie. Comerțiu Reputațiunea mercurului român. Comunicațiune: Transformarea portului postal în valuta de coroane, Posta, telegraful și telefonul în Ungaria în anul 1898. Industrie: Socialismul despre legea industrială, Asociațiuni industriale. Revista financiară: Situațiunea, Căutarea efectelor în procente. Cronică: Necrolog, O nouă bancă românească, „Războiul“, Post de comptabil. Epoca de aur în Transilvania, Băncnotele de un florin, Crucerii de aramă, Monetisările în anul 1900. Învățământul economic: Examenul la școala agronomică de model a comitatului Sibiu, Stipendii pentru fitorii învățători ai școlilor economice de repetițiune. Curs de vară pentru preoți și înrâpători la școala de agricultură din Lugoj. Literatura economică: „Nouele baze ale politicii maghiare“. — Bibliografie. Tragedii. Amortisări. Bursa de efecte din Viena și Budapesta. Bursa de efecte din București. Bursa de mărfuri din Budapesta. Inserțiuni.

Calindarul nostru

pe anul visect 1900

ca prim călindar scos în tipografia noastră

a apărut tocmai acum

cu ilustrațiuni, cu un bogat și variat cuprins literar.

Prețul 30 cr.

plus 5 cr. porto postal.

Doritorii de a și-l procura sunt rugați

a se adresa la

Administrația „Tribunei Poporului“.

La comande mai mari de 10 exemplare dăm 20% rabat.

ADMINISTRAȚIA

„Tribunei Poporului“.

A apărut în tipografia noastră și se află de vânzare

la

Administrația „Tribunei Poporului“

sub numirea

„AMICUL POPORULUI“

„îndreptător în cauze administrative și judecătorești pentru poporul român“

de TITU VUCULESCU pretor,

cu prețul de 50 cr. plus 5 cr. porto postal.

O carte în adevăr folositoare pentru popor, care cuprinde sfaturi și învățături de foarte mare folos pentru toate trebile și trebuințele poporului.

Administrația

„Tribunei Poporului“